

De busonderneming van de gebroeders Gerrit & Willem Buitelaar (1920-1976)

Busonderneming Buitelaar is in 1920 opgericht door de gebroeders Willem en Gerrit Buitelaar. Ze groeiden op aan het Noordeinde in een gezin met zeven kinderen. Hun ouders pachtten er een boerderij. Gerrit werkte tijdelijk in Australië op een boerderij, maar werd daarna weer tuinder in Waddinxveen. Vervolgens werd hij chauffeur op een melkauto. Op zijn ritten naar Rotterdam nam hij ook (steeds meer) passagiers mee. Hij zag toekomst in passagiersvervoer en maakte zijn oudere broer Willem enthousiast om met hem een busonderneming op te zetten. Ook hun zwager Jan Verkade, die een bodedienst reed op de Maasstad, moedigde hen aan.

Toen tussenliggende plaatsen wilden meebetalen, kwam in 1920 de *Autobusdienst Boskoop-Rotterdam* tot stand. De dienst van Buitelaar was een van de eerste die een interlokale busdienst op Rotterdam onderhield.

De route liep van Boskoop via Waddinxveen, Zevenhuizen, Moerkapelle, Kruisweg, Bleiswijk, Bergschenhoek, Hillegersberg naar Rotterdam (Hofplein). De rit duurde anderhalf uur. Een op de twee keer werd Zevenhuizen overgeslagen, wat dan tien minuten scheelde.

De busdienst ontsloot de geïsoleerd liggende plaatsen tussen Boskoop en Rotterdam. Wel had Waddinxveen toen al elf keer per dag de bootdienst Alphen-Gouda. Aanvankelijk bond men een rode zakdoek of een rode lamp aan het hek, wanneer men met de bus mee wilde. Later werd dat professioneler.

Vanaf 1920 t/m 1937 maakte Verheul, de Waddinxveense wagenmaker, de rood-grijze carrosserie voor elke nieuwe bus. Het onderstel wisselde van merk. De eerste bus werd gebouwd op het onderstel van een Fiat vrachtwagen, nog uit de Eerste Wereldoorlog, waarbij Verheul ook de ijzeren banden verving door rubberen. Later werden o.a. de chassis van Chevrolet, Latil, REO, Krupp, Commer en DAF gebruikt.

Vanaf 1938 werden andere bedrijven dan Verheul gevraagd de carrosserie voor de bussen te bouwen, omdat de eigenaar van hun concurrent Citosa, Jelle Kok, trouwde met de dochter van Verheul.

De eerste drie jaar reden de broers de bus zelf. Er waren drie diensten vanuit Rotterdam en vanuit Boskoop. Daarvoor waren drie bussen nodig, plus eventuele vervanging. Op zaterdagavond was er een extra rit, maar op zondag reed de bus niet. Vanaf 1923 nam de frequentie toe en dus kwam er personeel bij.

Willem en Gerrit woonden respectievelijk op Kerkweg 11 en 13. De garage voor de bussen lag achter hun huizen aan de Kerkstraat. Ze bezaten ook diverse personenauto's waarmee ze taxivervoer verzorgden naar bijv. ziekenhuizen. Willem ging de zaak leiden, deed de indeling en de afspraken. Hij maakte de bussen startklaar door te tanken en zo nodig de olie bij te vullen.

In 1936 namen de Gebroeders Buitelaar de E.M.A.D. (Eerste Moerkapelse Autobusdienst) over en gingen zij de lijndienst Gouda, Moordrecht, Bredeweg, Zevenhuizen, Moerkapelle rijden, later werd die uitgebreid naar Zoetermeer.

Concentratie

Vóór de oorlog waren er talloze busondernemingen, wat de overzichtelijkheid niet ten goede kwam. Daarom wilde de Overheid in 1937 saneren.

De gebroeders Buitelaar hadden voor de oorlog in het totaal zeven bussen. In de eerste oorlogsjaren reden die vanwege brandstofschaarste met een gasgenerator. Aan het einde van de oorlog werden er bussen gevorderd of bij boerderijen verstoep.

15 mei 1942 werd de concessie van de Gebroeders Buitelaar ingetrokken en aan hun concurrent Citosa in Boskoop gegund. Er was wel een schadeloosstelling. Eerst werden de bussen van Buitelaar nog ingeschakeld voor vervoer van kinderen en het halen van levensmiddelen voor ziekenhuizen.

Na de Bevrijding was er een goede samenwerking met het busbedrijf van de Gebroeders Van Gog, waarvoor Buitelaar op sommige trajecten de lijndiensten reed. Ook verhuurde Buitelaar tot begin '70 twee bussen aan Citosa, omdat men daar bussen te kort kwam.

Zowel Citosa als Buitelaar hadden voor de buslijnen secties ingevoerd, vergelijkbaar met de huidige zones.

Herstart

Na 1945 schakelde Buitelaar over op een touringcarbedrijf, met als vaste chauffeurs Jaap Bikker en Koos Romeijn, verder ook Leen Honkoop en Arie Gouw.

I.v.m. verlies van concessie kregen de gebroeders Buitelaar zeven vergunningen voor touringcars en groepsvervoer. Tientallen jaren zorgde het bedrijf voor het groepsvervoer ten behoeve van zwemlessen, schoolreisjes, middenstandsfeesten, bejaardenreizen, bedrijfsfeesten zoals van de kabelfabriek en feesten voor verenigingen zoals Vox Jubilans. De tentoonstelling toont daar groepsfoto's van. In Gouda en Rotterdam wonend personeel van de Kabelfabriek werd dagelijks naar het werk en naar huis gebracht.

Willems jongste dochter Tiny deed tot 1972 de administratie en maakte de afspraken, bedacht en regelde uitjes en (school)reisjes en zorgde ervoor dat de bussen brandschoon vertrokken. Ze deed dat naast haar volledige baan als ambtenaar op het gemeentehuis.

In 1972 liet Willem zich op 88-jarige leeftijd uitkopen en werd Gerrit (86) enig eigenaar. In voorjaar 1976 is het bedrijf overgegaan in Brouwer Tours te Noordwijk, waarmee het bedrijf na ruim 55 jaar beëindigd werd. Vanwege de naamsbekendheid bleef de naam 'Gebroeders Buitelaar' nog een aantal jaren op deze vijf bussen staan, al kregen die wel een andere kleur.